

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Β' ΤΟΠΙΚΟΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

«Η ΚΑΒΑΛΑ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ»

(Καβάλα 26-29 Σεπτεμβρίου 1986)

Υ Π Ο

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ

Α'

Ἀπὸ 26-29 Σεπτεμβρίου 1986 συνήλθεν εἰς τὴν πόλιν τῆς Καβάλας τὸ Β' Τοπικὸν Συμπόσιον με θέμα «Ἡ Κ α β ά λ α κ α ι ἡ π ε ρ ι ο χ ῆ τ η ς». Τὸ ἐν λόγω Συμπόσιον ὁργανώθη με πρωτοβουλίαν τοῦ νεοσυσταθέντος ἐν Καβάλα καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Π ρ ο κ ο π ί ο υ τελοῦντος, ἐπιστημονικοῦ φορέως με τὴν ἐπωνυμίαν «Κέντρον Ἱστορικῶν Μελετῶν Καβάλας», ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς ἐν Θεσσαλονίκη ἐδρευούσης «Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν».

Διὰ τὴν ἱστορίαν σημειοῦμεν ἐναυθα ὅτι τὸ Α' Τοπικὸν Συμπόσιον καὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον «Ἡ Κ α β ά λ α κ α ι ἡ π ε ρ ι ο χ ῆ τ η ς» ἐπραγματοποιήθη ἐν τῇ αὐτῇ πόλει πρὸ δεκαετίας (18-20 Ἀπριλίου 1977), εἶχε δὲ ὁργανωθῆ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ «Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου» τῆς Θεσσαλονίκης. Καρπὸς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Α' ἐκείνου Τοπικοῦ Συμποσίου εἶναι ὁ δγκωδέστατος τόμος τῶν Πρακτικῶν του, ὁ ὁποῖος ἐξεδόθη ἐν Θεσσαλονίκη τὸ 1980 εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκδόσεων τοῦ «Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου»¹, τόμος ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ καὶ τὴν πρώτην σημαντικὴν συλλογικὴν προσπάθειαν μελέτης τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος τῆς πόλεως Καβάλας καὶ τῆς περιοχῆς τῆς².

1. — [Ἰδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου], (ἐκδ.), Ἡ Καβάλα καὶ ἡ περιοχὴ τῆς. Α' Τοπικὸν Συμπόσιον. Πρακτικά [= Ἰδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου-189], Θεσσαλονίκη 1980, σελ. 529+248 πίν. Κατὰ τὸν ὑπότιτλον: «Τὸ Συμπόσιον αὐτὸ (Καβάλα, 18-20 Ἀπριλίου 1977) καθὼς καὶ ἡ ἐκδόσις τῶν Πρακτικῶν του εἶναι καρπὸς τῆς συνεργασίας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου καὶ τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου».

2. — Ἴδου τὰ περιεχόμενα τοῦ ἐν λόγω τόμου:

Ι. ΜΕΛΕΤΕΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΦΙΛΙΠΠΩΝ, ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΘΑΣΟΥ ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ, Ἡ ἐκπαίδευσις εἰς τὴν Καβάλαν καὶ ἡ ἀνάγεσις τοῦ Παρθεναγωγείου αὐτῆς — 1890-1915, σελ. 9-92.

ΓΑΒΡΙΗΛ ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΗΣ, Καθορισμὸς τοῦ τόπου μαχῶν τοῦ Νικητοσάρα εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν κατὰ τὸ 1806, σελ. 93-99.

Τὴν Ὀργανωτικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Β' Συμποσίου ἀπετέλεσαν: ὁ κ. Κωνσταντῖνος Βαβοῦσκος, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης—Ἀντεπιστάλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ Πρόεδρος τῆς «Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν» ὡς Πρόεδρος· ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Πρωκόπιος, ὁ καὶ Πρόεδρος τοῦ «Κέντρον Ἱστορικῶν Μελετῶν Καβάλας» ὡς Ἀντιπρόεδρος· ὁ κ. Γεώργιος Παπᾶζογλου, Δρ. Μεσαιωνικῆς Φιλολογίας καὶ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ «Κέντρον Ἱστορικῶν Μελετῶν Καβάλας» ὡς Γραμματεὺς καὶ οἱ κ.κ. Εὐστάθιος Κεκριδης, Θεολόγος Καθηγητὴς καὶ Σίμος Τριανταφυλλίδης, Δικηγόρος, ὡς μέλη.

Β'.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Β' Τοπικοῦ Συμποσίου «Ἡ Καβάλα καὶ ἡ περιοχὴ τῆς» διεξήχθησαν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσα διαλέξεων τῆς «Πνευματικῆς Ἑστίας» τῆς

- ΓΑΒΡΙΗΛ ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΗΣ, Ἕνας ἄγνωστος ἅγιος Καβαλιώτης, σελ. 101-104.
 Α. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, Ὁ περιηγητὴς βάρωνος E. de Mandat-Grancey γιὰ τὴ Θάσο κατὰ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνα, σελ. 105-111.
 ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Δ. ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΣ, Παραδοσιακὰ κεραμικὰ ἀπὸ τὴν Ἀνατ. Μακεδονία καὶ τὴ Θάσο, σελ. 113-120.
 Γ. ΜΠΑΚΑΛΑΚΗΣ, Μνημόσυνα, παράδοση καὶ προσδοκία, σελ. 121-127.
 Γ. ΜΠΑΚΑΛΑΚΗΣ, Τὸ τοπωνύμιον Καβάλα, σελ. 129-132.
 Μ. ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗ-ΔΕΛΙΒΑΝΗ, Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς θεωρίας τῆς περιφερειακῆς ἀνάπτυξης στὴν περιοχὴ τῆς Καβάλας, σελ. 133-147.
 ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΠΕΛΕΚΑΝΙΔΗΣ, Συμπεράσματα ἀπὸ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ Ὀκταγώνου τῶν Φιλίππων σχετικὰ μὲ τὰ μνημεῖα καὶ τὴν τοπογραφίαν τῆς πόλης, σελ. 149-158.
 ΦΩΤΙΟΣ ΠΕΤΣΑΣ, Τὸ σύνορον Μακεδονίας-Θράκης καὶ τὸ νόημά του, σελ. 159-167.
 ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, Ἡ διαμόρφωσις τῶν ὄριων τῆς μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, σελ. 159-211.
 ΣΑΙΦΩ ΑΓΓΕΛΟΥΔΗ, Ἐνα λαϊκὸ σπῆτι ἀπὸ τὸ Ραζόνι τῆς Θάσου, σελ. 213-234.
 Δ. ΓΡΑΜΜΕΝΟΣ, Συμπεράσματα ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν προϊστορικῶν οἰκισμῶν τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, σελ. 235-247.
 ΙΣΙΔΩΡΟΣ ΚΑΚΟΥΡΗΣ, Ἀνακτοροπόλη. Ἱστορικὲς πληροφορίες καὶ ἀρχαιολογικὰ δεδομένα, σελ. 249-262.
 ΣΤΑΘΗΣ ΚΕΚΡΙΔΗΣ, Ὁ ποιητὴς Ἰωάννης Κωνσταντινίδης (1848-1917), σελ. 263-277.
 ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΙΟΥΡΤΣΗ-ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ, Παπα-Νικόλας Οἰκονόμος Βλάχος, σελ. 279-307.
 Χ. ΚΟΥΚΟΥΛΗ-ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΗ, Οἱ ὠπικίαι τῆς Θάσου στὸ Β. Αἰγαῖο. Νεώτερα εὐρήματα, σελ. 309-325.
 ΛΟΥΪΖΑ ΛΑΟΥΡΔΑ, Δύο ζωγράφοι τῶν δεσποτικῶν εἰκόνων τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Τιμίου Προδρόμου στὴν Καβάλα, σελ. 327-340.
 ΦΑΝΗ ΜΑΛΛΟΥΧΟΥ-SANDRO TUFANO, Ἡ ἀκρόπολις τῆς Καβάλας, σελ. 341-359.
 ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΝΔΡ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, Ἀρχιμανδρῆτης Καλλίνικος Σταματιάδης (1792-1877), σελ. 361-382.
 ΜΟΣΧΟΣ ΟΥΑΤΖΗΣ, Μία ἐρμαικὴ στήλη ἀπὸ τὴ Θάσο, σελ. 383-388.
 ΠΑΝΤΟΣ ΑΓΓ. ΠΑΝΤΟΣ, Ἡ κυκλοφορία τῶν νομισμάτων Θάσου, Νεαπόλεως, Φιλίππων στὴν ἑλληνικὴ Θράκη, σελ. 389-404.
 ΙΩΑΚΕΙΜ ΑΘ. ΠΑΠΑΓΓΕΛΟΣ, Ἡ ρωσικὴ πολιτικὴ στὸ Ἅγιον Ὄρος κατὰ τὸν

Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καβάλας, με μόνην ἐξαίρεσιν τὰς ἐργασίας τοῦ πρωϊνοῦ τῆς Κυριακῆς (28 Σεπτεμβρίου· Συνεδρία ΣΤ') αἱ ὁποῖαι διεξήχθησαν εἰς τὸν πυλῶνα τοῦ Β α π τ ι σ τ η ρ ἰ ο υ τ ῆς Ἀ γ ἱ α ς Λ υ δ ι α ς εἰς τὸν χώρον τῶν ἀρχαίων Φιλίππων (20 χιλίοι. ἐκ Καβάλας).

Κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐνάρξεως τοῦ Συμποσίου, καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Ἀρχῶν τῆς πόλεως, ἐγένετο σύντομος Δέησις ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Π ρ ο κ ο π ἰ ο υ, καθ' ἣν οὗτος ἀνέγνωσε καὶ εἰδικὴν διὰ τὴν περίστασιν Εὐχὴν συνταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Τὴν Δέησιν ἠκολούθησαν αἱ προσφωνήσεις πρὸς τοὺς συνέδρους ὡς ἐξῆς: πρῶτος ἔλαβεν τὸν λόγον ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμποσίου καθηγητῆς κ. Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς Β α β ο ὕ σ κ ο ς, ὁ ὁποῖος ἐτόνισεν ὅτι «ἡ σύλληψις τῆς ἰδέας τῆς συγκροτήσεως τοῦ Συμποσίου τούτου ἀνήκει εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιον, Πρόεδρον τοῦ Ῥέντρον Ἱστορικῶν Μελετῶν Καβάλας» καὶ ὅτι σκοπὸς τοῦ Συμποσίου εἶναι «ἡ διερεύνησις τοῦ λαμπροῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος τῆς πόλεως τῆς Καβάλας καὶ τῆς περιοχῆς τῆς».

Ἐν συνεχείᾳ τὸν λόγον ἔλαβεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φιλίππων κ. Π ρ ο κ ὀ π ἰ ο ς, ὁ ὁποῖος μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶπεν ὅτι «τὸ νεοσυσταθὲν Ῥέντρον Ἱστορικῶν Μελετῶν Καβάλας, ἐπιχειρεῖ τὴν πρώτην του ἐπίσημην ἐμφάνισιν, ὑποσχόμενον γόνιμη θητεία καὶ προσφορὰ εἰς τὴν περιοχὴν» καὶ ἐχαρακτήρισε τὸ Συμπόσιον ὡς «λογίαν πνευματικὴν» τὴν ὁποίαν ἐξήτησεν ἀπὸ τοὺς συνέδρους «ἡ σημερινὴ Καβάλα ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν τῆς ὅπως ὁ φωτιστῆς μας Ῥάποστολος Παῦλος, θέλοντας νὰ ἐπουλώσῃ ἀνάγκας τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ συνήρτησε καὶ τὴν γενναιοδωρίαν καὶ τῶν Φιλίππειων ποὺ πάντοτε συγκινητικὰ συνέτρεχαν σὲ κάθε ἀνάγκη τοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας των». Καὶ ἐτόνισε: «Ζοῦμε καὶ βιώνουμε τὴν περιοχὴν μας ὡς ἀναπόσπαστο τμήμα τῆς Μακεδονίας καὶ τοῦ εὐρύτερου βορειοελλαδικοῦ χώρου καὶ δι' αὐτῶν ἀναγόμεθα εἰς τὴν θαυμαστὴν καὶ ἀδιάκοπην ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἐνότητα τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν κοινὴν ταυτότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς πανεθνικῆς ἐλληνικῆς ἰδέας... Σταθμοὶ εἰς τὴν Ἐγνατία ὁδὸν, ποὺ ἔνωσε Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν, ἡ Νεάπολις καὶ οἱ Φίλιπποι. Ἐπίνειο ἢ πρώτη τῆς δευτέρας μαζὶ μετὰ τὴν Θάσον ὑπῆρξαν λιμένες σημαντικοὶ καὶ διηκρόλυναν τὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τοὺς ἄλλους λιμένες τοῦ ἐλληνικοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν ἄλλων περιοχῶν τῆς Μεσογείου, ποὺ τὶς κατοικοῦσαν Ἕλληνας καὶ ἐντονο ἄφησαν τὸ πνεῦμα καὶ τὸ χρῶμα τὸ ἐλληνικόν. Εἰς τὸν τόπον αὐτὸν

19ον αἰῶνα καὶ ἡ δραστηριότης τῶν ἀγιορειτῶν Ρώσων στὴν περιοχὴ τῆς Καβάλας, σελ. 405-418.

Θ. ΠΑΠΑΖΩΤΟΣ, Ἡ χρονολόγησις τῶν ἐπιχρισμένων τοιχογραφιῶν τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀναργῶν τῆς Εἰκοσφοινίσσης τοῦ Παγγαίου, σελ. 419-426.

ΕΛΛΗ Σ. ΠΕΛΕΚΑΝΙΔΟΥ, Ἡ κατὰ τὴν παράδοσιν φυλακὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στοὺς Φίλιππους, σελ. 427-435.

Χ. Ι. ΠΕΝΝΑΣ, Παλαιοχριστιανικὲς ταφές στοὺς Φίλιππους, σελ. 437-444.

ΦΩΤΗΣ ΤΡΙΑΡΧΗΣ, Ἡ ἀφήγησις τοῦ Θεοστέη ἀγωνιστῆ Ἀναστάση Κουμπζέλη γιὰ τὴν ἀγνωστὴν ἐξέγερσιν τοῦ 1902 στὴν Θάσον, σελ. 445-469.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι. ΧΙΟΝΗΣ, Ἡ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας στὴν κοινωνικὴ περὶθάλπη τῶν ὀρφανῶν τῆς Θάσου κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τῆς Τουρκοκρατίας, σελ. 471-499.

II. ABSTRACTS (=περιλήψεις), σελ. 501-529.

III. ΕΙΚΟΝΕΣ, σελ. 531-819.

ποὺ μετὰ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ φῶλα ἐσφραγίσθη ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας Μακεδόνες τοῦ Φιλίππου ἐκτυποῦσε πάντοτε ἡ καρδιά τῆς Ἑλλάδος. Ἀκόμα καὶ τότε ποὺ συνέβη νὰ γνωρῶσι κατακτιτῆς ἀπὸ Δύσι καὶ Βορρᾷ ἢ ἐποικιστῆς ἀπὸ τὴν πρωτόγονη Ἀνατολή. Ἡ ἑλληνικὴ συνείδησι καὶ νοσηρόψια διεφυλάχθη ἀμόλυνη διὰ νὰ συναντηθῆ μετὰ τὴν ὁμοία ἐκείνην τῶν ξεροζωμένων καὶ ἐλθόντων ἀπὸ τὶς σκλαβωμένες καὶ ἀλησμόνητες Πατρίδες καὶ νὰ καταστῆ ἐθνικὴ καὶ πανελλήνια συνείδησις, ὅπως ἐκδηλώνεται εἰς τὴν θεοσεκεία, τὴ γλῶσσα καὶ τὰ ἔθιμα, εἰς τὰ διαχρονικὰ θέσμιμα καὶ τὶς βαθύρριζες καταβολές τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐνας τέτοιος τοπικισμὸς, ποὺ εἶναι ἀρετὴ καὶ ἀλήθεια, ἔντονα μᾶς κατέχει διότι ἀποτελεῖ ἀνασχετικὸ φραγμὸ εἰς τὶς, μὲ διάφορα σχήματα καὶ θεωρίες, προβαλλόμενες καὶ σήμερα ἐπεκτατικῶς βλέψεις ἀπὸ Βορρᾷ καὶ Ἀνατολή».

Ἀκολούθως ὁ Σεβασμιώτατος ἐξέφρασε τὰς θερμὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ τε καὶ τοῦ «Κέντρον Ἱστορικῶν Μελετῶν Καβάλας» πρὸς τὴν «Ἐταιρείαν Μακεδονικῶν Σπουδῶν» καὶ τὸν παριστάμενον Πρόεδρόν της καθηγητὴν κ. Κωνσταντῖνον Βαβοῦσκοῦ καὶ πρὸς ὅλους ὅσοι συνήργησαν εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ Συμποσίου. Πρὸς τὸν Νομάρχην Καβάλας, ὁ ὁποῖος ἀπεδείχθη «γενναῖος χορηγός», πρὸς τὸν Δήμαρχον Καβάλας, πρὸς τὰς Διοικήσεις τῆς «Ἱατρικῆς Ἐταιρείας» καὶ τοῦ «Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου» Καβάλας καὶ πρὸς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, «ποὺ ἐκπροσωπώντας τὸν λαὸν καὶ τὰ μέλη τους ἐξεδήλωσαν ἔμπρακτα φιλόξενη διάθεσι πρὸς τοὺς Συνέδρους». Εὐχαριστῶν δὲ ἰδιαιτέρως τοὺς συνέδρους ὁ Σεβασμιώτατος κατέληξεν: «ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι δὲν ἐτρέξατε εἰς τὸ κενὸν οὐδὲ εἰς μάτην ἐκοπίσατε. Ὁ μῦθος σας ἐκτιμᾶται καὶ οἱ ἐργασίες σας δημοσιευόμενες θὰ πλουτίσουν τὴν περὶ Καβάλας βιβλιογραφίαν», παρέσχε δὲ ὑπὲρ τῆς πλήρους καὶ καλῆς ἐπιτυχίας τοῦ Συμποσίου τὰς ἀρχιερατικὰς αὐτοῦ εὐλογίας καὶ εὐχὰς.

Ἐν συνεχείᾳ ἐχαίρετisan τοὺς συνέδρους καὶ ἠυχῆθησαν εὐδῶσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμποσίου καὶ ἐπιτυχίαν αὐτοῦ ὁ Δήμαρχος Καβάλας κ. Ἐλευθέριος Ἀθανασιάδης, ὁ Πρόεδρος τῆς «Ἐταιρείας Ἀρχαῖκῶν Μελετῶν» καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Πατρῶν κ. Ἀναστάσιος Ζοῦμπος, ὁ Πρόεδρος τῆς «Ἐταιρείας Ἱστορικῶν Σπουδῶν» καὶ τῆς «Ἐταιρείας Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν» κ. Τάσος Γριτσόπουλος καὶ ὁ ἐκπρόσωπος τῆς «Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν» κ. Θεόδωρος Γιαννακόπουλος.

Λαβῶν ἐκ νέου τὸν λόγον ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμποσίου κ. Βαβοῦσκοῦ ἐτόνισεν ὅτι αἱ ἀνακοινώσεις αἱ ὁποῖαι θὰ ἀκολουθήσουν «εἶναι ἢ προσφορὰ τῶν συνέδρων εἰς τὴν πόλιν» τῆς Καβάλας καὶ τὸν λαὸν της καὶ γενικώτερα εἶναι προσφορὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα μας» καὶ ἐκάλεσε τὸν «προστάτην καὶ χορηγόν» τοῦ Συμποσίου Νομάρχην Καβάλας κ. Ἰωάννην Μπέλτσιον νὰ κηρύξῃ τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμποσίου. Ὁ Νομάρχης κηρύσων τὰς ἐργασίας τοῦ Συμποσίου ἠυχῆθη ἐπιτυχίαν καὶ εὐδῶσιν αὐτῶν καὶ ἐτόνισεν ὅτι «τὰ ἀποτελέσματα τοῦ Συμποσίου θὰ εἶναι σημαντικὰ διὰ τὴν πόλιν τῆς Καβάλας καὶ τὴν περιοχὴν της καὶ θὰ ἔχουν γενικωτέραν ἐθνικὴν σημασίαν».

*
* *

Τοὺς συνέδρους τοῦ Συμποσίου ἐδεξιώθησαν ὁ Δήμαρχος Καβάλας κ. Ἐλευθέριος Ἀθανασιάδης, εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον «Ἐγνατία» (26 Σεπτεμβρίου), τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς «Ἱατρικῆς Ἐταιρείας Καβάλας», εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον «Τύσκα» (27 Σεπτεμβρίου) καὶ ἡ Διοίκησις τοῦ «Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου Καβάλας» (28 Σεπτεμβρίου), εἰς τὸ αὐτὸ Ξενοδοχεῖον «Τύσκα», ἐνῶ κατὰ τὸ πρωῒνον τῆς Κυριακῆς (28 Σεπτεμβρίου) μετὰ τὸν ἐκκλησιασμὸν τῶν συνέδρων εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Βαπτιστηρίου τῆς Ἀγίας Λυδίας ἐξεναγῆθη-

σαν οὔτοι, ὑπὸ τοῦ μέλους τοῦ Συμποσίου κ. Χαραλάμπους Μπακιρτζή, Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων Καβάλας, εἰς τὸν ἀρχαιολογικὸν χώρον τῶν Φιλίππων.

Γ'.

Αἱ ἀνακοινώσεις διὰ τὴν Καβάλα καὶ τὴν περιοχὴν τῆς διήρκεσαν ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρας, πρῶτὴ καὶ ἀπόγευμα, ἐγένοντο δὲ εἰς ἑπτὰ συνεδρίας ὡς ἀκολούθως: ἡ Α' (Παρασκευῆ, 26 Σεπτ., ἀπόγευμα) ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Κωνσταντίνου Μανάφη καὶ τοῦ κ. Τάσου Γριτσοπούλου, Ἐπιτίμου Ἐπόπτου Μ. Ε. ἡ Β' (Σάββατον, 27 Σεπτ., πρῶτὴ) ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Τάσου Γριτσοπούλου ἡ Γ' (Σάββατον, 27 Σεπτ., πρῶτὴ) προεδρεύοντος τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Βλασίου Φειδᾶ ἔχοντος ὡς συμπρέδρον τὸν Καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀθανάσιον Καραθανάσην ἡ Δ' (Σάββατον, 27 Σεπτ., ἀπόγευμα) ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Πατρῶν κ. Ἀναστασίου Ζοῦμποῦ ἡ Ε' (Σάββατον, 27 Σεπτ., ἀπόγευμα) προεδρεύοντος τοῦ Ὀμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Γεωργίου Μπακαλάκη, συμπροεδρεύοντος τοῦ Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων Καβάλας κ. Χαραλάμπους Μπακιρτζή ἡ ΣΤ' (Κυριακῆ, 28 Σεπτ., πρῶτὴ), μετὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν καὶ τὸν ἐκκλησιασμὸν τῶν συνέδρων εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Βαπτιστηρίου τῆς Ἁγίας Λυδίας εἰς Φιλίππους, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ὀμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀποστόλου Βακαλοπούλου, καὶ τέλος ἡ Ζ' (Κυριακῆ, 28 Σεπτ., ἀπόγευμα) προεδρεύοντος τοῦ Διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς κ. O. I. Picard.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Ζ' Συνεδρίας ἠκολούθησαν: ἡ ἀνασκόπησις καὶ μία πρώτη ἀποτίμησις τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμποσίου ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ καθηγητοῦ κ. Κωνσταντίνου Βαβούσκου, οἱ χαριετισμοὶ τῶν συνέδρων καὶ ἡ λῆξις τοῦ Συμποσίου.

Δ'.

Τὸ πρόγραμμα τοῦ Β' Τοπικοῦ Συμποσίου περὶ τῆς «Καβάλας καὶ τῆς περιοχῆς τῆς»³, χάρις εἰς τὴν εὐρύτητα τῶν θεμάτων του, εἶχεν ἠϋξημένην συμμετοχὴν ἐπιστημόνων πολλῶν εἰδικοτήτων. Εἰς αὐτὸ ἔλαβον μέρος 33 σύνεδροι, αἱ δὲ ἀνακοινώσεις κατὰ τὸ τελικῶς διαμορφωθὲν πρόγραμμα ἦσαν αἱ ἀκόλουθοι:

1. — Ἀθανάσιος Καραθανάσης: «Ἡ Καβάλα καὶ ἡ περιοχὴ τῆς σὲ ἀρχαϊκὰς πηγὰς κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν καὶ ὁ φάκελλος Cavalla τῶν Archives Nationales, Paris»⁴.

2. — Τάσος Γριτσόπουλος: «Σημειώσεις σχετικὰ μὲ τὶς μητροπόλεις Φιλίππων, Δράμας, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα».

3. — Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν-Κέντρον Ἱστορικῶν Μελετῶν Καβάλας, Β' Τοπικὸν Συμπόσιον «Ἡ Καβάλα καὶ ἡ Περιοχὴ τῆς» (ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Νομαρχίας Καβάλας). Πρόγραμμα ἐργασιῶν, Καβάλα 26-29 Σεπτεμβρίου 1986.

4. — Εἰς τὸ δημοσιευθὲν «Πρόγραμμα ἐργασιῶν» τοῦ Συμποσίου, ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Καραθανάση ἔχει τὸν τίτλον: «Ἡ Καβάλα καὶ ἡ περιοχὴ τῆς σὲ ἀρχαϊκὰς πηγὰς κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν».

3. — Κωνσταντῖνος Χιόνης: «Μεγάλοι εὐεργέτες τῆς Ἑλληνορθόδοξης Κοινότητος τῆς Καβάλας κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας»⁶.

4. — Εὐστάθιος Κεκριδης: «Θεόδωρος Ἀ. Καβαλλιώτης: Τὸ πρόβλημα τῆς καταγωγῆς του».

5. — Ἰωάννης Σκούρτης: «Σχέσεις τῶν Ἑλλήνων ὑποπροξένων μὲ τοὺς Εὐρωπαίους συναδέλφους τους στὴν Τουρκοκρατούμενη Καβάλα (1834-1910)»⁶.

6. — Γεώργιος Τουσίμης: «Ἡ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ὑποπροξενείου τῆς Καβάλας καὶ ἡ ἀξιολόγησις τῆς λειτουργίας του».

7. — Θεόδωρος Γιαννακόπουλος: «Συνοπτικὸς προσωπογραφικὸς πίναξ τῆς Χριστοπόλεως καὶ τῆς περιοχῆς τῆς κατὰ τὴν ὑστέραν Βυζαντινὴν περίοδον»⁷.

8. — Γεώργιος Ἀστεριάδης: «Ἡ Καβάλα ὡς κέντρο ἐμπορίας Καπνοῦ στὰ τέλη τοῦ 19ου αἰ.».

9. — Ἰωάννης Βυσσούλης: «Ὁ Μακεδονικὸς Ἄγὼν στὴν περιοχὴ Καβάλας κάτω ἀπὸ τὸ πρῖσμα τῶν ἐκθέσεων τοῦ ὑποπροξενείου Καβάλας»⁸.

10. — Ἀπόστολος Βακαλόπουλος: «Ὁ Καβαλιώτης ἀγωνιστὴς τοῦ '21 καὶ πρόδρομος τῶν Μακεδονομάχων Ἰακώβου Καρατζόγλου»⁹.

11. — Νικόλαος Ρουδομέτωφ: «Τοπικὰ νομίσματα στὰ τέλη τοῦ 19ου αἰώνου».

12. — Γεώργιος Μπακαλάκης: «Κεφαλὴ Wix καὶ ἡ κεφαλὴ Βουλγαρική».

13. — O. I. Picard: «Θάσος, μιὰ Ἑλληνικὴ πόλις καὶ ἡ Θράκη».

14. — Χ. Κουκούλη - Χρυσανθάκη: «Ἐνα ἀρχαῖο πόλισμα στὴν Ἐλευθερούπολη Ν. Καβάλας».

15. — Κωνσταντῖνος Μανάφης: «Χωρία, κάτοικοι, μαθηταὶ καὶ διδάσκαλοι τῆς Νήσου Θάσου»¹⁰.

16. — Σεβ. Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου Προκόπιος: «Ἀνέκδοτοι κώδικες Ἀκολουθίας, Βίου καὶ Ἐγκωμίων τοῦ νεομάρτυρος Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ ἐκ Μαριῶν Θάσου († 1652)».

5. — Ὁ τίτλος τῆς ἀνακοίνωσης τοῦ κ. Χιόνη κατὰ τὸ δημοσιευθὲν «Πρόγραμμα ἐργασιῶν» τοῦ Συμποσίου εἶναι: «Εὐεργέτες τῆς Ἑλληνορθόδοξης Κοινότητος Καβάλας».

6. — Ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Σκούρτη εἰς τὸ δημοσιευθὲν «Πρόγραμμα ἐργασιῶν» τοῦ Συμποσίου ἔχει τὸν τίτλον: «Σχέσεις Ἑδρωπαίων προξένων μὲ τὸν Ἑλληνα συνάδελφόν του στὴν Τουρκοκρατούμενη Καβάλα τοῦ 19ου αἰ.».

7. — Ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Γιαννακόπουλου, δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ «Πρόγραμμα ἐργασιῶν» τοῦ Συμποσίου διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ συμμετοχὴ του εἰς αὐτὸ ἐδηλώθη μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ προγράμματος.

8. — Καὶ τοῦ κ. Βυσσούλη ἡ ἀνακοίνωσις δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὸ δημοσιευθὲν «Πρόγραμμα ἐργασιῶν» τοῦ Συμποσίου διότι ἡ συμμετοχὴ του ἐγνωστοποιήθη εἰς τὴν Ὁργανωτικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Συμποσίου μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ προγράμματος αὐτοῦ.

9. — Κατὰ τὸ δημοσιευθὲν «Πρόγραμμα ἐργασιῶν» τοῦ Συμποσίου ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ καθηγητοῦ κ. Βακαλόπουλου ἔχει ὡς θέμα τῆς: «Ἐγγραφα ἀπὸ μιὰ κοινότητα τῆς Θάσου». Ἡ ἀλλαγὴ θέματος ἀνακοίνωσης ὑπὸ τοῦ κ. καθηγητοῦ ἐδηλώθη εἰς τὴν Ὁργανωτικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Συμποσίου μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ «Προγράμματος ἐργασιῶν» του.

10. Καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Μανάφης ἀνεκοίνωσε θέμα διάφορον ἐκείνου τὸ ὁποῖον δηλοῦται εἰς τὸ «Πρόγραμμα ἐργασιῶν» τοῦ Συμποσίου. Εἰς αὐτὸ ἀναφέρεται ὡς θέμα ἀνακοίνωσης τοῦ κ. Μανάφη τό: «Εἰδήσεις ἀπὸ Βυζαντινῆς πηγῆς».

17. — Γεώργιος Παπάζογλου: «Τὰ χειρόγραφα τῆς Εἰκοσιφουίσισης. Ἐκθεσις ἐρευνῶν».

18. — Γεωργία Ἰωαννίδου — Μπιτσιάδου: «Ἡ περιοχὴ τῆς Καβάλας κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ρωσοτουρκικοῦ πολέμου (1877-1878)».

19. — Σωκράτης Καπλανέρης: «Νεώτερα στοιχεῖα γιὰ τὴ ρωσικὴ πολιτικὴ στὸ Ἄγ. Ὅρος καὶ στὴν περιοχὴ τῆς Καβάλας κατὰ τὴν περίοδο 1872-1885»¹¹.

20. — Στυλιανὸς Παπαδόπουλος: «Πολιτιστικὴ δραστηριότητα καὶ παράδοση στὴν περιοχὴ τῆς Νέας Καρβάλης».

21. — Π. Οἰκονομάκη — Παπαδοπούλου: «Ἀργυρᾶ σκευὴ Ἰ. Ναοῦ Ἄγ. Γρηγορίου Νέας Καρβάλης».

22. — Γεώργιος Χατζόπουλος: «Ὁ ἐθνομάρτυς Σμύρνης Χρυσόστομος καὶ ἡ Δράμα»¹².

23. — Ἐλένη Παπασταύρου: «Φορητὲς εἰκόνες τοῦ Κ. Παρθένου στὴ Μητρόπολη Φιλίππων».

24. — Σαφὼ Ἀγγελούδη: «Νεοκλασικὸ κτήριο τῆς ὁδοῦ Φιλίππου 4 Καβάλας· ἡ ἱστορία καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ του».

25. — Ἀναστάσιος Ζοῦμπος: «Ἐξ ἀφορμῆς τῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ρήσεως «τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος» (Φιλίπ. 3,14)».

26. — Βλάσιος Φειδᾶς: «Ἡ Ἐκκλησίαι τῶν Φιλίππων κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνες».

27. — Χαρᾶλαμπος Μπακιρτζῆς: «Τὸ ἐπισκοπεῖον τῶν Φιλίππων».

28. — Ἀναστασία Καμπουρίδου: «Ἡ ἐγκατάσταση τῶν προσφύγων καὶ ἰδιαιτέρα τῶν Ποντίων στὴν Καβάλα καὶ στὴν περιοχὴ τῆς».

29. — Ἀνδρέας Παπανδρέου: «Ἡ πληθυσμιακὴ σύσταση τοῦ Πραβίου (Ἐλευθερουπόλεως) κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος καὶ τὶς ἀρχὲς τοῦ παρόντος αἰῶνος».

30. — Νικόλαος Μιχαλόπουλος: «Τρεῖς ἐπιστολὲς τοῦ Μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ Σακελλαρίδη γιὰ τὴ δράση του στὴν ἐποχὴ 1912-1917».

31. — Ἀγγελικὴ Κιουρτσῆ — Μιχαλοπούλου: «Ὁ Καπετὰν Τσάρας καὶ ἡ δράση του στὸ Παγγαῖο (1905-1908)».

* * *

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἀνακοινώσεων, εἰς τὸ δημοσιευθὲν «Πρόγραμμα Ἐργασιῶν» τοῦ Συμποσίου περιλαμβάνονται καὶ ἕτεροι τρεῖς ἀνακοινώσεις ἰσαριθμῶν ἐπιστημόνων οἱ ὅποιοι τελικῶς δὲν ἠδυνήθησαν, διὰ διαφόρους λόγους ἕκαστος, νὰ μετᾶσχουν εἰς τὸ Συμπόσιον. Καὶ εἶναι νομίζω χρήσιμον νὰ τὰς μεταφέρω ἐδῶ διὰ νὰ ἔχη ὁ ἀναγνώστης σφαιρικὴν θεώρησιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν Καβάλαν καὶ τὴν περιοχὴν τῆς, τὸ ὅποιον ἐξεδηλώθη εἰς τὸ Συμπόσιον αὐτό.

11. — Ἐνῶ κατὰ τὸ δημοσιευθὲν «Πρόγραμμα ἐργασιῶν» τοῦ Συμποσίου ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Καπλανέρη φέρεται ἐξετάζουσα τὰ «Νεώτερα στοιχεῖα γιὰ τὴ ρωσικὴ πολιτικὴ στὸ β' μισὸ τοῦ 19ου αἰ. στὸ Ἄγιο Ὅρος καὶ στὴν Καβάλα», εἰς τὸ Συμπόσιον, ὁ ὁμιλητὴς, περιωρίσθη εἰς τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἀφοροῦν εἰς τὴν χρονικὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1872-1885.

12. — Κατὰ τὸ δημοσιευθὲν «Πρόγραμμα ἐργασιῶν» τοῦ Συμποσίου ὁ κ. Χατζόπουλος ἀναφέρειται ὅτι θὰ ἀνακοινώσῃ τὸ θέμα «Τὸ λαϊκὸ παραδοσιακὸ θέατρο στὸ Ν. Δράμας καὶ ἡ σχέση του μετὰ τὸ ἀρχαιοελληνικόν». Ἡ ἀλλαγὴ θέματος ἀνακοινώσεως ὑπὸ τοῦ κ. Χατζόπουλου ἀνεκοινώθη πρὸς τὴν Ὁργανωτικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Συμποσίου μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ «Προγράμματος ἐργασιῶν».

α) Ἀθανάσιος Ἀγγελόπουλος: «Προβλήματα ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως στὴν Ἀν. Μακεδονία κατὰ τὸν 18ον αἰ.».

β) Κωνσταντῖνος Βακαλόπουλος: «Οἰκονομικὴ λειτουργία τῆς περιοχῆς Καβάλας τὸν 19ον αἰ.».

γ) Εὐθύμιος Σουλογιάννης: «Βακουφικὰ Θάσου καὶ Μωχάμετ Ἄλη».

Ε'.

Ὅπως εἶναι φυσικόν, ἡ πολλαπλότης τῶν θεμάτων εἰς τὰ ὅποια ἀνεφέροντο αἱ ἀνακοινώσεις, ἦτοι: Ὁρησκεία, Ἐκκλησία, Φιλοσοφία, Ἱστορία, Ἀρχαιολογία, Γλῶσσα, Φιλολογία, Λαογραφία, Ἀνθρωπολογία, Τέχνη, Νομισματικὴ, Ἐμπόριο κ.ἄ., διετήρησε ἀδιάπτωτο τὸ ἐνδιαφέρον τῶν συνέδρων, οἱ περισσότεροι τῶν ὁποίων, εἰς κάθε ἀνακοίνωσιν, εἶχον νὰ προσθέσουν ἢ νὰ διασαφήσουν ἢ καὶ νὰ ἐλέγξουν. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι δύσκολον νὰ μεταφερθῇ ἐνταῦθα μία λεπτομερὴς ἐκθεσις δι' ὅλα ὅσα ἀνεκοινώθησαν καὶ διημείφθησαν κατὰ τὰς συζητήσεις καὶ τὰς τρεῖς ἡμέρας τοῦ Συμποσίου, ἀρκοῦμαι νὰ παραθέσω μόνον συντόμους περιλήψεις τῶν γενομένων ἐπιστημονικῶν ἀνακοινώσεων, πρὸς πληροφόρησιν, ἐν ἀναμονῇ τῆς δημοσιεύσεως τούτων εἰς εἰδικὸν τόμον, συντόμως, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συμποσίου, ἐκδοθισόμενον. Ἴδου αὐται:

Πρῶτος ὁμιλητὴς ἦτο ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀθανάσιος Καραθανάσης, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν ἀνακοίνωσίν του παρουσίασε «μιά πρώτη καταγραφή ἀρχαϊκῶν μονάδων τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τῆς Ἑλλάδος» εἰς τὰς ὁποίας ἀναφέρεται ἡ Καβάλα καὶ ἡ περιοχὴ τῆς. «Τέτοιαι μονάδες εἶναι τὸ Ἀρχεῖο τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας, τὰ Γαλλικὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα, τὸ Archivio di Stato di Venezia, τὸ Public Record Office τοῦ Λονδίνου», κ.ἄ. Παρουσίασε ἐπίσης τὸν φάκελλον «Cavala» τῶν Γαλλικῶν Κρατικῶν Ἀρχείων τῆς περιόδου 1714-1717. Προσέτι ἠσχολήθη μὲ τὰ Ἑλληνικὰ Ἀρχεῖα τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὴν Καβάλαν, τὰ Ἀρχεῖα τοῦ Ἁγίου Ὁρους διὰ τὰ μετόχια τῶν Μονῶν του εἰς τὴν Καβάλαν, τὰ Ἀρχεῖα τῆς Μητροπόλεως Νευροκοπίου τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὴν «εὐσεβῆ πηγὴν» καὶ ἀνεφέρθη εἰς Ἕλληνας καὶ ξένους περιηγητάς, τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διελθόντας ἐκ Καβάλας καὶ γράψαντας δι' αὐτὴν καὶ τὴν περιοχὴν τῆς.

Ἡ εἰσήγησις τοῦ κ. Τάσου Γριτσοπούλου, ἔχουσα ὡς θέμα τῆς ἱστορικὰ τινὰ τῶν Μητροπόλεων Φιλίππων, Δράμας, Ζιχνῶν καὶ Νευροκόπου κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα, ἀνεφέρθη εἰς τοὺς σταθμοὺς τῆς ἱστορίας τῶν ἀνωτέρω Μητροπόλεων, εἰς Ἀρχιερεῖς τινὰς οἱ ὁποῖοι ἐποίμαναν τὰς ἐν λόγῳ Μητροπόλεις, τὸν χαρακτῆρα των καὶ τὴν δρᾶσιν αὐτῶν. Ὁμίλησε διὰ τὴν ἔνωσιν τῶν Μητροπόλεων Φιλίππων καὶ Δράμας τὸ 1639, τῆς Μητροπόλεως Ζιχνῶν μετὰ τῆς Νευροκοπίου τὸ 1655 καὶ τὴν ἔνωσιν τῶν τεσσάρων τούτων εἰς μίαν τὸ ἔτος 1663. Ἐπίσης ἀνεφέρθη εἰς ἄλλας μεταβολὰς καὶ δὴ ἀφαιρέσεις χωρίων ἀπὸ τὴν μίαν ἐπαρχίαν καὶ τὴν προσάρτησιν τούτων εἰς ἑτέραν, καὶ μετὰξὺ τούτων καὶ τῆς Καβάλας τῆς ὁποίας ἀρχικὴ ἰδιότης ἦτο «Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία» καὶ ἡρμήνευσε τὴν στάσιν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐναντι τῶν ἀτακτούντων ἀρχιερέων τῆς ἐξεταζομένης περιοχῆς, ὑπογραμμίσας ὅτι δι' αὐτῆς «τὸ Οἰκουμηνικὸν Πατριαρχεῖον ἀμύνεται καὶ αὐτοκαθαρίζεται».

Ὁ φιλόλογος κ. Κωνσταντῖνος Χιόννης ἀνεφέρθη μὲ τὴν ἀνακοίνωσίν του εἰς τοὺς μεγάλους εὐεργέτας τῆς Ἑλληνορθοδόξου Κοινότητος τῆς Καβάλας ἡ ὅποια, ὡς ἐτόνισεν ὁ ὁμιλητὴς, «ἐπιτέλεσε ἓνα ἡράκλειο ἔργο» διότι «ἀνέπτυξε ἀξιόλογη δρᾶσις ποῦ ἀναγνωρίστηκε πανελληνίᾳ. Ἀνήγειρε μεγάλας καπιναποθήκες, οἰκοδόμησε ἰδιωτικὰ καὶ κοινοτικὰ κτήρια, συνέστησε συλλόγους καὶ σωματεῖα, ἴδρυσεν βιβλιοθήκην, γυμναστήριον, νοσοκομεῖον καὶ φιλαρμονικὴν». Κατὰ τὸν ὁμιλητὴ «ἡ οἰκονομικὴ αὐτῆς εὐρωστία τῆς Ἑλλην-

ορθοδόξου Κοινότητας Καβάλας όφειλόταν στis μεγάλες οικονομικές ενισχύσεις που έθεται στη διάθεσή της οι πλούσιοι "Έλληνες έμποροι που είχαν εγκατασταθεί στην πόλη αυτή: Στην οικονομική εθιμεία της Κοινότητας συνέβαλαν όλοι οι όμοιοθεις, αφού όλοι είχαν την υποχρέωση να βοηθούν το κοινό ταμείο μ' ένα τουλάχιστον πεντόλιρο για να μην ταφοϋν στο νεκροταφείο τών ξένων». Έκ πάντων τών όμογενών, οι όποιοι και διά τών διαθηκών των προσέφερον εις την Κοινότητα; διέκρινεν ό όμιλητής ως μεγάλους αϋτής ευεργέτας τούς: Έμμανουήλ Σταυράκη (1866), Μιχ. Φώσκολον (1866), τόν εκ Σερρών Μιχ. Σπόντην, Σπύρον Σεκερτζήν και Άπολλωνίαν Άθανασιάδου. Περὶ τούτων, ό εισηγητής, ανέφερε βιογραφικά στοιχεία και στοιχεία τής εθνικής δραστηριοτητός των.

Ό θεολόγος κ. Ευστάθιος Κεκριδής, διά τής ανακοινώσεώς του, προσεπάθησε να λύση το πρόβλημα τής καταγωγής του «σοφολογιωτάτου και αιδεσιμωτάτου διδασκάλου, ιεροκήρυκος και πρωτοπαπᾶ Θεόδωρου Άναστασίου Καβαλιώτου του Μοσχοπολίτου» επειδή αὶ μέχρι τούδε σχετικαὶ πληροφορία περὶ τής ζωής και του έργου του Διδασκάλου τούτου του Γένους είναι συγκεχυμένα και πολλάκις αντίφατικά. Κατὰ τόν κ. Κεκριδην ό Θεόδωρος Άναστασίου κατήγετο εκ Μοσχοπόλεως. Εἰς τούτο, διά τόν όμιλητήν, βαρύνει «ή μαρτυρία του Γερμανοϋ καθηγητῆ Θούνμαν ή οποία επιβάλλεται να θεωρηθεῖ πὺδ αξίπιστη, γιατί αὐτός γνώρισε προσωπικά τόν Θεόδωρο Καβαλλιώτη και χωρίς ενδοιασμούς τόν θεωρεῖ Μοσχοπολίτη». Κατὰ τόν όμιλητήν, έτέρα σχετικῆ μαρτυρία «με ξεχωριστῆ βαρύτητα είναι ότι σ' όλα τὰ βιβλία του αὐτοπροσδιορίζεται ως Μοσχοπολίτης».

Διά τής ανακοινώσεώς του ό καθηγητής τής Φιλοσοφικής Σχολῆς του Παν/μίου Θεσσαλονίκης κ. Ίωάννης Σκούρτης, στηριχθείς εις αρχαικόν υλικόν, έξήτασε τὰς σχέσεις συνεργασίας τὰς όποιας ανέπτυξαν οι "Έλληνες υποπρόξενοι μετὰ τών συναδέλφων των αντιπροσώπων τών Κρατῶν: Άγγλιας, Γαλλίας, Ίταλιας, Αϋστρίας και Πρωσίας, «ἀπό τήν εποχή τής ίδρύσεως του ελληνικοϋ υποπροξενείου Καβάλας (1834) ως και λίγο καιρό πριν ἀπό τήν ἀπελευθέρωση τής πόλης» (1910). Κατὰ τόν κ. Σκούρτην «ή συνεργασία τών υποπροξένων περιστράφηκε, κυρίως, σέ θέματα προστασίας του χριστιανικοϋ ελληνικοϋ στοιχείου τής Καβάλας και τής περιοχῆς και δευτερευόντως σέ άλλα θέματα: εκκλησιαστικά, εμπορικά, προπαγανδιστικά, οικονομικά».

Ό έρευνητής του Ίστορικοϋ Αρχείου του Ύπουργείου Έξωτερικῶν τής Ελλάδος κ. Γεώργιος Τουσίμης, στηριχθείς εις τήν προξενικήν ἀλληλογραφίαν, έξετίμησε τήν συμβολήν του Έλληνικοϋ Ύποπροξενείου τής Καβάλας «στην εμπορικῆ και κοινωνικῆ ἀνάπτυξη τής πόλεως», κατήρτισε «τήν πλήρη έπετηρίδα του Ύποπροξενείου καθὼς και τήν έπετηρίδα τών διεργμένων και ἀναπληρωτῶν, οι όποιοι κατὰ το πλείστον προήρχοντο ἀπό τήν τάξη τών Έλλήνων υπηκόων τής πόλεως» και έπεχείρησε «μία σύντομη αξιολόγηση τών εκάστοτε Ύποπροξένων μέσα στα πλαίσια τής συγκυρίας των».

Ό φιλόλογος και νομικός κ. Θεόδωρος Γιαννακόπουλος, διά τής συντόμου εισηγήσεώς του, έδωκε συνοπτικόν προσωπογραφικόν πλινκα αḡνώστων, ἄχρι του νϋν, προσωπικοτήτων (μητροπολιτῶν, ιερέων κ.ἄ.) και λοιπῶν ατόμων τὰ όποια έζησαν εις τήν περιοχήν Χριστουπόλεως-Φιλίππων κατὰ τήν διάρκεια του 14ου και 15ου αἰώνος βάσει τών πηγῶν.

Ό Όμότιμος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Άπόστολος Βακαλόπουλος, προσεπάθησε, διά τής ἀντλήσεως ώρισμένων «ἀκαταστάτων» Ιστορικῶν μαρτυριῶν του ἄγωνιστοϋ του 1821 Στρατηγοϋ Ίωάννη Μακρυγιάννη περὶ του εκ Καβάλας συναγωνιστοϋ του Ίλαρίωνος Καρατζογλου να «καθάρη» ταύτας, διά τής καθάρσεως αὐτῆς να συνθέση τήν ιστορικῆν βιογραφίαν του ἥρωος και να τήν πλαισιώση εντὸς τών συγχρόνων και γενικώτερον εντὸς τών πολιτικῶν και στρατιωτι-

κῶν γεγονότων τῶν μέσων τοῦ 19ου αἰῶνος. Διευκρίνησε δὲ τὴν σύγχυσιν μεταξὺ Βουσίτζε Σακελῆ, ἀλβανοῦ, ὀθωμανοῦ, ληστοῦ, δολοφόνου κ.λπ. καὶ τοῦ ἥρωος Ἰλαρίωνος Καρατζογλου.

Τοῦ νομισματολόγου κ. Νικολάου Ρουδομέτωφ ἡ εἰσήγησις εἶχεν ὡς θέμα τὰ «τοπικὰ νομίσματα στὰ τέλη τοῦ 19 αἰῶνα», ὅπως δὲ ἐτόνισεν ὁ ὀμιλητὴς «ἀπὸ τὰ 1845 ἄρχισε ἡ μεγάλη ἔλλειψις νομισμάτων μικρῆς ἀξίας (ψιλῶν) στὴν ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία. Μετὰ τὸν ἄτυχο γιὰ τοὺς Τούρκους Ρωσσοτουρκικὸ πόλεμο στὰ 1877-78 ἡ Τουρκικὴ οἰκονομία κατέρρευσε καὶ τὸ Τουρκικὸ Δημόσιο στὰ 1880 κήρυξε πτώχευσιν καὶ ἀπέσυρε ἀπὸ τὴν κυκλοφορίαν τὰ σχετικὰ λίγα μικρῆς ἀξίας χάλκινα νομίσματα ποὺ κυκλοφοροῦσαν καθὼς καὶ τὰ χαρτονομίσματα». Τοῦτο, κατὰ τὸν κ. Ρουδομέτωφ, εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα «νὰ μὴν ὑπάρχουν καθόλου 'ψιλὰ' καὶ νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἔκδοσις τοπικῶν νομισμάτων μὲ ἐκδότες τὶς Δημογεροντίες τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων μέσων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτροπῶν». Εἰς τὴν Καβάλαν ἰδιαιτέρως, ὡς ἐτόνισεν ὁ ὀμιλητὴς, «ἡ τοπικὴ Δημογεροντία εἶχε ἀναθέσει τὴν κοπὴν καὶ κυκλοφορίαν τῶν τοπικῶν νομισμάτων στὶς Ἐκκλησιαστικὰς Ἐπιτροπὰς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη καὶ τῆς Κοίμησις τῆς Θεοτόκου (Παναγίας)». Τῶν νομισμάτων τούτων («ἡ τοπικὴ ὀνομασία» ἦτο «μάρακες» ἢ «φόδες» καὶ «ἐγκληζ παρασί») (=ἐκκλησιαστικὰ νομίσματα). Εἰς τὴν Θάσον, κατὰ τὸν εἰσηγητὴν, «ὄλες οἱ κοινότητες ἐξέδωσαν τοπικὰ νομίσματα μὲ τὴν ὀνομασίαν μπακιρες ἢ πακίρια». Τὴν εἰσήγησιν τοῦ κ. Ρουδομέτωφ συνώδευσε προβολὴ διαφανειῶν καὶ ἐπίδειξις φωτογραφιῶν τῶν τοπικῶν νομισμάτων περὶ τῶν ὁποίων ἔκαμε λόγον, ἐρμηνεύων τὰς ἐπ' αὐτῶν σφραγίδας καὶ ἐπιγραφάς.

Ὁ Ὀμότιμος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Γεώργιος Μπακαλάκης, ἀφοῦ ἐτόνισεν ὅτι ἡ ἀρχαιολογία εἶναι «ἡ ἐπιστήμη τοῦ ἐγνωσμένου», παρουσίασε δύο μαρμαρίνας κεφαλὰς ἀρχαιοελληνικῶν ἀγαλμάτων («κούρου» καὶ «κόρης»). Ἡ τοῦ «κούρου», προερχομένη ἐκ Θάσου, ἀνῆκεν, ἄλλοτε, εἰς τὴν συλλογὴν Wix ἐν Καβάλα, ἀπὸ τὸ 1938 ὅμως κοσμεῖ τὴν γλυπτοθήκην New-Carlberg τῆς Κοπεγχάγης, ἐνῶ ἡ κεφαλὴ τῆς «κόρης» ἡ ὁποία ἄλλοτε ἐκόσμηε τὴν συλλογὴν τοῦ Πέτρου Βουλγαρίδη, σήμερον εὑρίσκεται εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Βασιλείας ἐν Ἑλβετίᾳ.

Ὁ Διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς κ. Ol. Picard, ἀνεφέρθη εἰς τὰς τελευταίας ἀνακαλύψεις (β' ἡμισιοῦ τοῦ 7ου π.Χ. αἰ.) τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐφορείας Ἐναλίων Ἀρχαιοτήτων εἰς Θάσον καὶ ὠμίλησε περὶ τῆς «πώλεως» αὐτῆς, ὡς ντυτικῆς, ἡ ὁποία ἀνέπτυξεν ἀρίστα ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ πόλεων τῆς Θράκης. Ἐπίσης ὁ κ. Picard ἔκαμε λόγον περὶ τῶν λιμένων τῆς Θάσου τοὺς ὁποίους θεωρεῖ ὡς ἀρχαιότερους πάντων τῶν λιμένων τῆς Ἑλλάδος, τὰ ἱερά τῆς καὶ τὰ νομίσματά τῆς τὰ ὁποία φέρουν τὰς παραστάσεις σεληνονύμφης ἢ κενταύρου-νύμφης, παραστάσεις τὰς ὁποίας φέρουν καὶ τὰ Θρακικὰ νομίσματα διότι ἐκυκλοφοροῦντο εἰς τὸν ἴδιον χῶρον καὶ διὰ τοὺς ἰδίους λόγους (ἐμπορικοὺς κ.ἄ.). Κατὰ τὸν κ. Picard, ἡ ταυτότης τῶν παραστάσεων ἐπὶ τῶν νομισμάτων Θάσου καὶ Θράκης δηλοῦν «νομισματικὴν» τινα συνεργασίαν-συμμαχίαν χρήσιμον διὰ τε τὴν Θάσον καὶ τὴν Θράκην.

Ἡ κα Χ. Κοουκούλη — Χρυσανθάκη, ἀπησχόλησε τὸ Συμπόσιον ὀμιλήσασα περὶ ἐνὸς ἀρχαιορωμαϊκοῦ πολισματος παρὰ τὴν Ἐλευθερούπολιν Καβάλας πλησίον τῆς ὁδοῦ Ἐγνατία. Ἐκ τῶν κατοικιῶν καὶ τῶν μνημείων τῆς ρωμαϊκῆς αὐτῆς κώμης, κατὰ τὴν κα Κουκούλη-Χρυσανθάκη, θραύσματα ἐχρησιμοποίηθησαν κατὰ τὴν ἀνέγερσιν πρωτοχριστιανικῶν ἀλλὰ καὶ Βυζαντινῶν μνημείων.

Περὶ τῶν χωρίων, τῶν κατοικίων, τῶν σχολείων, τῶν διδασκάλων καὶ τῶν μνηστῶν τῶν εἰς τὴν νῆσον Θάσον ὠμίλησεν ὁ καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστη-

μίου Ἀθηνῶν κ. Κωνσταντῖνος Μανάφης. Ὁ κ. καθηγητὴς ἀνεκοίωσε τὸ περιεχόμενον ἀνεκδότου ἐπιστολῆς-ὕπομνήματος, ἐμπεριστατωμένου καὶ λεπτομεροῦς, τῆς 16ης Αὐγούστου 1906, φέροντος τὴν ἐπιγραφὴν «*Χωρία, κάτοικοι, μαθηταὶ καὶ διδάσκαλοι τῆς Νήσου Θάσου*». Ἀποστολεὺς τῆς ἐπιστολῆς ὁ διευθυντὴς τῶν σχολείων τοῦ χωρίου Παναγία τῆς Θάσου Ἀλέξανδρος Γεωργιάδης· ἀποστέλλει ταύτην ἐκ Πιέραν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν γνωστὸν λόγιον καθηγητὴν τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, ὑποδιευθυντὴν τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Μουσείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως κ.λπ. Βασίλειον Μυστακίδην παρέχων, εἰς αὐτόν, δι' αὐτῆς, πλήρη εἰκόνα τῶν χωρίων καὶ τῶν σχολείων τῆς Θάσου, ἀφοῦ καταγράφει τὰ χωρία τῆς νήσου εἰς τὰ ὅποια ὑπάρχουν σχολεῖα, τὰ ὀνόματα τῶν 26 διδασκάλων εἰς αὐτά, τὸν ἀριθμὸν τῶν οἰκογενειῶν αἱ ὅποια κατοικοῦν εἰς τὰ ἐν λόγῳ χωρία (2770 οἰκογένειαι) καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν φοιτῶντων εἰς τὰ σχολεῖα μαθητῶν (1261 μαθηταὶ καὶ μαθήτριά). Ἡ ἀνακοινωθεῖσα ἐπιστολὴ προέρχεται ἐκ τῶν «καταλοπίων» τοῦ ἀειμνήστου Βασιλείου Μυστακίδου.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Πρωκόπιος, διὰ τῆς ἀνακοινώσεώς του, παρουσίασε δύο ἀνεκδότους κώδικας Ἀκολουθίας, Βίον καὶ Ἐγκωμίων τοῦ νεομάρτυρος Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ ἐκ Μαριῶν Θάσου, ὁ ὁποῖος ἐμαρτύρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ ἔτος 1652. Ὡς δὲ ἐδήλωσεν ὁ Σεβασμιώτατος, ὁ Κώδικας τοῦ 1818 ἀεφυλάσσετο εἰς τὴς Μαριές Θάσου, γενέτειρα τοῦ Νεομάρτυρος ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ μαρτυρήσαντος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ 1652, ἐνῶ ὁ ὁμοῖός του, τοῦ ἔτους 1884, ἀνευρέθη στὸν ἐνοριακὸ ναὸ τοῦ ἁγίου Γεωργίου στὴς Καλύβες Θάσου, ὁμορο χωριῶ τῶν Μαριῶν». Κατὰ τὰ βιβλιογραφικὰ σημειώματα (ἢ ἀντιγραφή) ἔγινε κατὰ τὴν Σκήτην τοῦ τιμίου Προδρόμου τῆς ἱ. Μονῆς Ἰβήρων τοῦ ἁγίου Ὁρους ἀπὸ τὴν ἄλλη Φυλλάδα, ἀφοῦ προσετέθησαν τὰ ἑλλειποντα ἀναγκαῖα διὰ τὴν Ἀργυρηνίαν, διὰ τὴν τιμᾶται ὁ Νεομάρτυς «*μὲ πᾶσαν προθυμίαν καὶ εὐλάβειαν*» ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς πατρίδος του, ἀλλὰ καὶ πρὸς ψυχικὴν ὠφέλειαν ὄλων τῶν Χριστιανῶν». Ἀμφότεροι οἱ Κώδικες περιέχουν: 1) Ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Ἰωάννου τοῦ Νέου, γραφεῖσαν ἀπὸ τὸν ἐκ Χίου μοναχὸν Ἰωάσαφ, 2) Βίον καὶ Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Ἰωάννου Θεσίου τοῦ Νέου, τοῦ μαρτυρήσαντος ἐν τῇ περιφανεῖ Βασιλίδι τῶν Πόλεων κατὰ τὸ 1652 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ, 3) Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον καὶ ἐνδόξον Μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ Ἰωάννην, τὸν ἐκ τῆς Νήσου Θάσου, μαρτυρήσαντα ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ ἀχνυβ' καὶ 4) Θεάματα τοῦ ἁγίου. Ὡς δὲ ἐτόνισεν ὁ ἅγιος Φιλίππων «*διὰ τοῦ περιεχομένου τῶν λειτουργικῶν χειρογράφων τούτων, ἀφ' ἐνὸς καλύπτεται τὸ κενὸν τῆς Ἀκολουθίας τοῦ τιμωμένου ἁγίου καὶ λύεται τὸ πρόβλημα τῆς ἡμέρας τοῦ μαρτυρίου καὶ τῆς μνήμης αὐτοῦ καὶ ἀφ' ἐτέρου, διὰ τῶν διαφανομένων ἀντιλήψεων τοῦ ΙΗ' καὶ ΙΘ' αἰῶνος περὶ Νεομαρτύρων, ἐπιβεβαιώνεται ὁ θρησκευτικὸς καὶ ἐθνικὸς χαρακτήρας τῶν Ἀκολουθίων καὶ τῶν Μαρτυρίων, διὰ τῶν ὁποίων ἐγαλουχεῖτο τὸ ὑπόδουλον ὀρθόδοξον Γένος, κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας*».

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Συμπόσιου καὶ Δρ. τῆς Μεσαιωνικῆς Φιλολογίας κ. Γεώργιος Κ. Παπάζογλου, ἀνεκοίωσε τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν τὸν σχετικῶς μὲ τὰ χειρόγραφα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης καὶ ἐτόνισεν: «*Στὰ 1917 ἀπὸ τῆ Μονῆς τῆς Εἰκοσιφοινίσσης ἐκλάπησαν, ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους, 431 χειρόγραφα (161 περγαμινὰ καὶ 270 χαρτῶα) τὰ ὅποια καὶ μεταφέρθησαν στὴ Σόφια· τὰ κατοπιὰ χρόνια καὶ ὡς σήμερα ὀρισμένα ἀπὸ τὰ χειρόγραφα τῆς Μονῆς πέρασαν στὴν κατοχὴ διαφόρων Βιβλιοθηκῶν τῆς Βουλγαρίας, ἐνῶ ἄλλα πούληθησαν ἀπὸ βιβλιοεμπορεῖα τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Τσεχοσλοβακίας καὶ σήμερα εἶναι διασκορπισμένα σὲ διάφορες Βιβλιοθήκες τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς*». Μὲ τὴν ἀνακοινώσιν του δὲ αὐτὴν ὁ κ. Παπάζογλου ἔδωκε 1) «*πληροφορίες σχετικῆς μὲ τὴ Βιβλιοθήκην τῆς Μονῆς, μὲ τὴ δῆλωσίν της ἀπὸ τοὺς Βουλ-*

γράφους καὶ μὲ τὸ πρόβλημα τῆς ἐπιστροφῆς τῶν χειρογράφων (Neuilly 1919)» 2) «ἕνα κατάλογο ἀπὸ 44 χειρόγραφα τῆς Εἰκοσιφοινίσσης ποὺ βρίσκονται διασκορπισμένα σὲ διάφορες ἀνά τὸν Κόσμο βιβλιοθήκες» καὶ τέλος 3) «πληροφορίες γιὰ τὴν τύχη τῶν χειρογράφων ποὺ ἐξ ἀρχῆς κατετέθησαν στὴν Académie des Sciences τῆς Σόφιας».

Ἡ ἐρευνήτρια τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου κα Γεωργία Ἰωαννίδου — Μπιτσιάδου, διὰ τῆς ἀνακινώσεώς της περὶ τῆς περιοχῆς τῆς Καβάλας κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ρωσοτουρκικοῦ πολέμου (1877-1878), ἐτόνισεν ὅτι «τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα ποὺ ἐμφανίστηκαν μὲ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Ἐρζεγοβίνης τὸν Ἰούνιον τοῦ 1875, ἡ βουλγαρικὴ ἐπανάστασις τοῦ Ἀπριλίου-Μαΐου 1876, καὶ ἰδιαίτερα ἡ ἐκρηκτικὴ τοῦ πολέμου ἀνάμεσα στὴ Σερβία καὶ τὴν Τουρκία τὸν Ἰούνιον τοῦ 1876 ἐπέφεραν ἰσχυρὰ πλήγματα στὸν Ἑλληνισμό τῆς Μακεδονίας τὶς παραμονὰς τοῦ ρωσοτουρκικοῦ πολέμου 1877-78». Κατὰ τὴν ὁμιλήτριαν «ἡ περιφέρεια τῆς Καβάλας, παρόλο ποὺ ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς παρέμεινε ἐπιφυλακτικὸς ὑπακούοντας στὶς συστάσεις τῶν Ἑλλήνων διπλωματικῶν ἐκπροσώπων, ὑφίσταται πρῶτον τὴν ἐντονὴ ἐχθρότητα τῆς ὀθωμανικῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ τουρκικοῦ πληθυσμοῦ καὶ δεύτερον τὶς βιαιοπραγίαις τῶν Βασιβουζούκων, τῶν Σοφτάδων, τῶν Κιρκασίων καὶ λοιπῶν ἀτάκτων ποῦ, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴ μεροληπτικὴ στάσιν τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας, ἔχουν καταστήσει τὸ βίον τοῦ Ἑλληνα γραιὰ ἐξαιρετικὰ δυσχερῆ». Γὰ ἀνωτέρω γεγονός ἀξήτάθησαν ὑπὸ τῆς κας Ἰωαννίδου-Μπιτσιάδου διεξοδικῶς, διὰ τῆς εἰσηγήσεώς της, μὲ βάσιν τὴν σχετικὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὑποπροξενείου τῆς Καβάλας μετὰ τοῦ Γενικοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου τῆς Θεσσαλονίκης.

Διὰ τῆς εἰσηγήσεώς του ὁ θεολόγος κ. Σωκράτης Ν. Καπλανέρης, παρουσίασε τὰ ἐκ τῶν ἐρευνῶν του (νεώτερα στοιχεῖα γιὰ τὴ ρωσικὴ πολιτικὴ στὸ Ἄγ. Ὄρος καὶ στὴν περιοχὴ τῆς Καβάλας κατὰ τὴν περίοδον 1872-1885), βάσει τῶν ἐγγράφων τοῦ ἐν Καβάλα Προξένου τῆς Αὐστρίας τῶν ἀποκειμένων νῦν εἰς τὰ Αὐστριακὰ Ἀρχεῖα. Καὶ ὡς ἐτόνισεν ὁ κ. Καπλανέρης «μὲ τὴν ἀνακοίνωσιν αὐτὴ ἐπιχειρεῖται μιὰ προσέγγισις τοῦ θέματος τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς στὸ Ἄγ. Ὄρος καὶ στὴν περιοχὴ τῆς Καβάλας ἐπὶ τῆς βάσει ἐκδεδομένων καὶ ἀνεκδότων προξενικῶν ἀναφορῶν ἀπὸ τὰ Ὑπουργεῖα Ἐξωτερικῶν Αὐστρίας καὶ Ἑλλάδος». Ὡς δὲ προκύπτει ἐκ τῆς μελέτης τούτων «κατὰ τὸ β' μιστὸ τοῦ 19ου αἰ. παρουσιάζεται στὸ Ἄγ. Ὄρος μιὰ ἀλματώδης αἰξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ρώσων μοναχῶν, οἱ ὅποιοι τὸ 1874 κατορθῶνουν νὰ πάρουν στὰ χεῖρα τοῦ τῆς μονῆ Ἄγ. Παντελεήμονος ἐκλέγοντας μάλιστα καὶ Ρώσσο ἡγούμενον. Τὸ γεγονός αὐτὸ δὲν διέφυγε τῆς προσοχῆς τῶν αὐστριακῶν προξένων, οἱ ὅποιοι περιγράφουν στὶς ἀναφορὰς τοὺς τὶς ἐξελίξεις τοῦ ζητήματος αὐτοῦ καθὼς καὶ τὶς διάφορες ἀντιδικίας μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ρώσων μοναχῶν». Κατὰ τὸν εἰσηγητὴν κ. Καπλανέρην «ἔχοντας οἱ Ρώσοι ἀπώτερα σχέδια, ἐπιδιώκουν τὴν ἀγορὰ γαιῶν τόσο στὴ Χαλκιδικὴ ὅσο καὶ στὴν περιοχὴ τῆς Καβάλας, ὅπου ἀγόρασαν ἐκτάσεις γῆς γύρω ἀπὸ τὸ λιμὲν τῶν Ἐλευθερῶν, ποὺ ἀποτελοῦσε σπουδαῖον στρατηγικὸν σημεῖον τῆς περιοχῆς. Ὁ Ἑλληνας Ὑποπρόξενος τῆς Καβάλας θεωρεῖ τὴν παρουσίαν τῶν Ρώσων μοναχῶν σὰν ἀπαρχὴ τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ τῆς περιοχῆς, πράγμα ποὺ προσπαθεῖ νὰ ἀποσοβῆσιν μὲ διάφορες παραστάσεις στὶς τουρκικὰς ἀρχάς».

Ἐπὶ τοῦ ἐθνολόγου-μουσειολόγου κ. Στυλιανοῦ Παπαδοπούλου ἐπαρουσιάσθη ἡ σχέσις παραδόσεως καὶ πολιτιστικῆς δραστηριότητος σήμερον εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Νέας Καρβάλης Καβάλας, ἐνῶ ἡ ἱστορικὸς τῆς τέχνης κα Π. Παπαδοπούλου - Οἰκονομάκη, ὡμίλησε περὶ τῶν ἀργυρῶν σκευῶν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νέας Καρβάλης τῶν προερχομένων ἐκ τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ Καρβάλης καὶ ἐπέδειξεν εἰκόνας τούτων διὰ τῆς προβολῆς διαφανειῶν.

Ὁ φιλόλογος καὶ λαογράφος κ. Γεώργιος Χατζόπουλος, ἀνεφέρθη, διὰ τῆς εἰσηγήσεώς του, εἰς τὴν δρᾶσιν καὶ προσφορᾶν, ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν, τοῦ ἀοιδι-

μου *ιεροεθνομάρτυρος μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου* († 1922), ότε ούτος ήτο μητροπολίτης Δράμας.

Η Δις Έλένη Παπασταύρου, Δρ. Ιστορίας τής Τέχνης, παρουσίασε δύο άνεκδότους εικόνες — ή *‘Ανάστασις του Χριστού και α’ ‘Ιδε ό άνθρωπος*» (=ό Έλκόμενος, ό Νυμφίος) του Κ. Παρθένη, άποκειμένας σήμεραν εις τό Έπισκοπεϊόν τής Ίερās Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου έν Καβάλα, και έπεσήμανε τό τι δέχεται και τι άπορρίπτει ό ζωγράφος Κ. Παρθένης από την εικονογραφική παράδοση τής ‘Ορθοδόξου Έκκλησίας.

Η άρχιτέκτων κα Σαφώ Άγγελικούδη, άνεφέρθη, διά τής εισηγήσεώς της, εις την άρχιτεκτονικήν και την ιστορίαν του νεοκλασσικού κτηρίου τής όδου Φιλίππου 4 τής Καβάλας (τέλη του 19ου αί. ή 1900) και έδήλωσεν ότι *«τελευταία με δαπάνες του Δήμου Καβάλας άρχισαν και τελειώνουν σε λίγο οι έργασίες έπισκευής και άποκατάστασής του»* και ότι *«στο κτήριο θα στεγασθούν ή Δημοτική Πινακοθήκη, τό Λαογραφικό Μουσείο και τό Αρχείο τής Καβάλας»*.

Ο καθηγητής τής Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Πατρών κ. Άναστάσιος Ζοΰμπος άνέπτυξε την φιλοσοφικήν έννοιαν τής ρήσεως του Άποστόλου Παύλου (Φιλίπ. 3,14) *«τοίς δε έμπροσθεν έπεκτεινόμενος»* και έτόνισεν ότι *«ή άνωτέρω σκέψις του άπ. Παύλου πλήν τής χριστιανικής δεοντολογίας καθ’ ήν ή ζωή του μέλλοντος έχει πρωταρχικήν σημασίαν, διότι δηλοϊ μέν την έλπίδα, ή άλλως προσδοκίαν και έν συνεχεία την έννοιαν τής αιωνιότητος, ενέχει και βασικήν φιλοσοφικήν θεώρησιν»*. Κατά τον κ. Ζοΰμπον, έν τῷ χωρίῳ τούτῳ ό άπ. Παύλος όμιλεϊ *«περι τής έννοιας του μέλλοντος και έν τῇ έννοιά του μέλλοντος ένυπάρχει ή έννοια τής αιωνιότητος και εις την όποιαν συμβιβάζεται πλήρως ή γνωσιολογική θεώρησις τής κριτικής πραγματοκρατίας, κατά την όποιαν θα δυνηθῶμεν νά γνωρίσωμεν φαινόμενα ύπάρχοντα εκτός τής συνειδήσεως έν μέλλοντι χρόνῳ σταδιακῶς κατά την ρήσιν ‘τοίς δε έμπροσθεν έπεκτεινόμενος’»*.

Ο καθηγητής τής Θεολογικής Σχολῆς του Πανεπιστημίου Άθηνῶν κ. Βλάσιος Ίω. Φειδῶς διά τής άνακουνώσεώς του έδωκε την εικόνα τής Έκκλησίας τῶν Φιλίππων κατά τους τρεῖς πρώτους αἰῶνας, και έτόνισεν ότι: 1) *«Η Έκκλησία τῶν Φιλίππων παρουσιάζεται στήν πρώτην άποστολικήν εποχήν ως χαρακτηριστική πιστή στήν Παύλεια παράδοση χριστιανική κοινότητα, αλλά ή δομή της έννοῦσε ιουδαϊκές και ιουδαϊζουσες επιδράσεις, πού είναι γνωστές στίς πρῶς Φιλιππισίους έπιστολές του άπ. Παύλου και του Πολυκάρπου Σμύρνης»*. 2) *«Στή μεταποστολικήν εποχήν ή τοπική Έκκλησία παρουσιάζεται άνοικτή στήν άσιατική Ίωάννεια παράδοση, ή όποία, ένῶ έξουδετέρωνε τόν κίνδυνον του Γνωστικισμοῦ, έννοῦσε τίς άπηγήσεις του φρυγικού Μοντανισμοῦ»*. 3) *«Η Έκκλησία τῶν Φιλίππων διατήρησε τό έξαιρετικό κύρος της στήν Μακεδονία και στή χριστιανική οίκουμένη, τό δε κύρος της υπερέιχε του κύρους τής Θεσσαλονίκης, τουλάχιστον μέχρι τά τέλη του 3ου αἰῶνα»*, και τέλος 4) *«Η διοικητική μεταρρύθμιση τής αυτοκρατορίας από τόν Διοκλητιανόν, πού έγινε τό πλάσιον γιά την εκκλησιαστική διοικητική διοργάνωση στίς άρχές του 4ου αἰῶνα, επέβαλε τό πολιτικό και τό εκκλησιαστικό κύρος τής Θεσσαλονίκης»*.

Ο Έφορος Άρχαιοτήτων Καβάλας κ. Χάραλαμπος Μπακιρτζής, διά τής εισηγήσεώς του, έκαμε μίαν πρώτην συνοπτικήν παρουσίαν του Έπισκοπεϊου τῶν Φιλίππων (και επέδειξε τούτο *«κατά χώραν»*) και έτόνισεν άναφερθείς εις την άρχιτεκτονικήν δομήν τούτου και την ιστορίαν του μέχρι και τόν 7ον μ.Χ. αἰῶνα ότι: *«τό επισκοπεϊόν τῶν Φιλίππων βρίσκεται δίπλα και πρῶς την άνατολικήν πλευρά του συγκροτήματος του ‘Οκταγώνου, πού ήταν ό μητροπολιτικός ναός τής πόλης άφιερωμένος στον Άπόστολον Παύλον. Ίδρύθηκε γύρω στο 400, στή θέση άρχαιότερου ρωμαϊκοῦ κτηρίου, του όποίου την πίσσημη μορφή έν μέρει διατήρησε, και άποκτώντας άνατολικήν πτέρυγα διαμόρφωσε τόν*

κεντρικὸν χώρον ὡς θαλάσσια κλειστὴ αὐλή. Ἡ νότια καὶ δυτικὴ πτέρυγα περιελάμβανε στὸ ὑμιόπυργιον δύο ληνοὺς, ἕναν πιθῶνα, ἐστία καὶ ἄλλους ἀποθηκευτικοὺς χώρους, ἐνῶ ὁ ὄροφος ἦταν προορισμένος γιὰ τὰ δώματα τοῦ ἐπισκόπου καὶ γιὰ τὴν ἐπίσημην αἴθουσα, τὸ «τρίκλινον». Ἡ ἀνατολικὴ καὶ ἡ βόρεια πτέρυγα δὲν μαρτυροῦν δευτέρον ὄροφος. Ἡ ἀνατολικὴ χρῆσιμενε πιθῶν ὡς τὴν στέγασον ἐργαστηρίων καὶ ἡ βόρεια ἦταν εἶδος κλειστῆς αὐλῆς μέσα ἀπὸ τὴν κεντρικὴν εἴσοδον. Τὸ ἐπισκοπεῖο κατέρρευσε στὶς ἀρχὰς τοῦ 7ου αἰ. Ὅρισμένοι χώροι τοῦ χρησιμοποιοῦντο ὡς ἀποθέτες χρήσιμων μαρμαρίνων ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν, ἐνῶ ἄλλοι ἐπιχώθηκαν μὲ τὸ προῖον καθαρισμοῦ κυρίως τῆς βόρειας πτέρυγας, ἡ ὁποία συνέχισε νὰ χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν στέγασον κατοίκων τῆς πόλεως καὶ μετὰ τὶς ἀρχὰς τοῦ 7ου αἰ.).

Ἡ φιλόλογος-Λυκειαρχὴ καὶ Ἀναστασία Καμπουρίδου, ἡσχολήθη μὲ τὸ πρόβλημα τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων καὶ ἰδιαιτέρως τῶν Ποντίων εἰς τὴν Καβάλα καὶ τὴν περιοχὴν τῆς καὶ ἐτόνισεν ὅτι «ἡ Συνθήκη τῆς Λωζάνης (24 Ἰουλίου 1923) μὲ σύμβαση ἐπεκύρωσε καὶ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας. Στὴν Ἑλλάδα ἐγκαταστάθηκαν περίπου 1.300.000 Ἕλληνες ἀπὸ τὴν Θράκη, Μ. Ἀσία, Καππαδοκίαν καὶ Πόντον καὶ ἀπ' αὐτοὺς οἱ 70.000 περίπου ἐγκαταστάθηκαν στὴν Καβάλα καὶ στὴν περιοχὴ τῆς». Ἐκ τούτων «ὁ ἀγροτικὸς κόσμος ἐγκαταστάθηκε στὰ χωριά καὶ ἀσχολήθηκε κυρίως μὲ τὴν καλλιέργειαν τοῦ καπνοῦ, τοῦ σιταριοῦ καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, ἐνῶ ὁ ἀστικὸς στὴν πόλιν καὶ ἀσχολήθηκε μὲ διάφορα μικροεπαγγέλματα καὶ ἰδιαιτέρως μὲ τὴν καπνεργασίαν». Κατὰ τὴν ἐγκατάστασίν των «οἱ πρόσφυγες ἀντιμετώπισαν κενὰ προβλήματα, ὅπως τῆς στέγης καὶ τῆς ἔλλειψης νεροῦ μέσα στὴν πόλιν τῆς Καβάλας, ὅμως μὲ τὴν πείραν καὶ τὴν ἐργατικότητά τους κατόρθωσαν ὄχι μόνον νὰ ἐπιβιώσουν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀξήσουν τὴ γεωργικὴ καὶ βιομηχανικὴ παραγωγὴ, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὸ ἐμπόριον καὶ νὰ συμβάλουν στὴν ἐκπολιτιστικὴ κίνησιν τῆς πόλεως καὶ ἀκόμη νὰ διπλασιάσουν τὸν πληθυσμὸν τῆς ἀπὸ 22.645 σὲ 49.980 κατοίκους μετέχοντας μὲ ὅλα τὰ παραπάνω στὸ λεγόμενον θαῦμα τῆς προσφυγιάς».

Μὲ τὴν πληθυσμιακὴν σύστασιν τοῦ Πράβιου (Ἐλευθερουπόλεως), κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος καὶ ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἡσχολήθη εἰς τὴν ἀνακλιῶσίν του ὁ Δικηγόρος κ. Ἀνδρέας Παπανδρέου καὶ ἀνέφερεν ὅτι: «τὸ Πράβιον ἢ Πράβιστον, χρισμὸν ἀνάμεσα στὸ Παγασιὸν καὶ τὸ Σύμβολον ὄρος, μὲ πρόσφυγας καὶ ἄνομιον πρὸς τὸν κάμπο τῶν Φιλίππων, δὲν εἶναι γνωστὸ ἀπὸ πότε ἀκριβῶς εἶναι χρισμὸν στὴν θέσιν πού βρίσκεται σήμερον. Ἀποτελοῦσε ὅμως πάντοτε συγκοινωνιακὸν κόμβον καὶ ἡ θέσις του ἦταν προνομακὴ γιαντὸ ἦταν ἔδρα καζῆ μὲ ἱεροδικεῖον τούρκικον ἀλλὰ καὶ χριστιανικὴ Μητροπόλις ἀπὸ τὶς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος τουλάχιστον. Εἶχε ἀνοδικὴν πληθυσμιακὴν πορείαν στὸν 19ον αἰῶνα παρθεναγωγεῖο καθὼς καὶ δύο τεμένη γιὰ τὸν τουρκικὸν πληθυσμὸν. Ὁ πληθυσμὸς του, μαζὶ μὲ τὸ τουρκικὸν καὶ ἀθιγραγικὸν στοιχεῖον, κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον μέχρι καὶ τὴν πρώτῃν δεκαετηρίδαν τοῦ 20ου αἰῶνος, ἐκυμαίετο μὲ γύρω στὶς 4000 μὲ 5000 χιλιάδας κατοίκους, πρῶτον πὸν κατὰ σύμπτωσιν διατηρεῖται μέχρι καὶ σήμερον. Ἐδρα ἐπαρχίας ἦτο καζῆ, ἀλλὰ καὶ Μητροπόλις πὸν εἶχε 13 ἑλληνικὰ χωριά, δὲν εἶχε ποτὲ Βουλγάρους κατοίκους, ἀλλὰ Ἕλληνας γηγενεῖς καὶ ἐξ Ἡπείρου πὸν ἀνέπτυξαν μεγάλην οἰκονομικὴν καὶ πολιτιστικὴν δραστηριότητα».

Ὁ Θεολόγος κ. Νικόλαος Μιχαλόπουλος, ἀνεκοίνωσε τρεῖς ἀνεκδότους ἐπιστολάς τοῦ Μητροπολίτου Ἐλευθερουπόλεως Γεωργίου Σακελλάρου (1908-1917) ἀναφερομένας εἰς τὴν ἐθνικὴν δρᾶσιν αὐτοῦ κατὰ τὰ ἔτη (1912-1917). Κατὰ τὸν εἰσηγητὴν «ὁ ἐθνομάρτυρας Γερμανὸς Σακελλαρίδης τοποθετήθηκε περὶ τὸ 1908 ὡς Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως καὶ ἀνέπτυξε μεγάλη ἀπελευθερωτικὴ δρᾶσιν στὴν περιοχὴ μας. Μὲ τὶς τρεῖς συγκεκριμέναις ἐπιστολάς του πρὸς τὸν προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας

της 'Ελλάδος γνωστοποιεί τις διάφορες ραδιουργίες και προπαγανδιστικές ενέργειες τών «συμμάχων» μας Βουλγάρων σέ βάρος τοῦ 'Ελληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἐπαρχίας Παγγαίου Καβάλας. Καί οἱ τρεῖς ἐπιστολές εἶναι ἰδιόγραφες, σέ ἔντιπλο χαρτί τῆς 'Ι. Μητροπόλεως 'Ελευθεροπόλεως καί ἔχουν τόν τύπο ἐπιστολῆς-ἐκθεσης. Ἡ γλώσσα τους εἶναι ἀρχαιο-πρεπῆς καθαρεύουσα, τὸ ὕφος λιτό, ἡ σύνταξη στρωτή, τὰ νοήματα εὐκολονόητα καί τὸ περιεχόμενον ἀντικειμενικὸ χωρὶς ὑπερβολές. Διαβάζοντας κανένας τις ἐπιστολές αὐτές τοῦ Γερμανοῦ Σακελλαρίδου πείθεται πραγματικὰ ὅτι βρίσκεται σέ μιὰ πολὺ καλὰ ἐνορχηστρωμένη προπαγάνδα τών Βουλγάρων καί γνωρίζει τις ἱμπεριαλιστικὲς τάσεις καί διαθέσεις τους, πὸν τελικὸ στόχο εἶχαν νὰ καταλάβουν ὀλόκληρη τὴν 'Αν. Μακεδονία καί νὰ τὴν ἐκβουλαρίσουν. Σύμφωνα μὲ τις ἐπιστολές αὐτές ἡ βουλγαρικὴ προπαγάνδα συνίστατο σέ αὐθαιρεσίες, βιαιοπραγίες, φοβερismoύς, πύσεις, τρομοκρατικὲς ἐνέργειες, λεηλασίες, ληστοπραξίες, ἀπάτες, ὕβρεις, βασανιστήρια, φυλακίσεις καί ἀπειλὲς θανάτου. Γιὰ τὴν ἀπελευθερωτικὴ του δράση, πὸν φαίνεται καί μέσα σ' αὐτές τις ἐπιστολές, οἱ Βούλγαροι κατόρθωσαν νὰ συλλάβουν τὸν Μητροπολίτη Γερμανὸ Σακελλαρίδου, νὰ τὸν βασανίσουν καί στίς 6 'Ιουλίου 1917 νὰ τὸν ἐκτελέσουν κοντὰ στὸ χωριὸ Δάτο Καβάλας», προσθέτοντας οὕτω ἕναν ἀκόμη ἀδάμαντα εἰς τὴν μεγάλην στρατιὰν τών 'Ελλήνων 'Ιεροσηνομαρτύρων.

Ὁ ἰατρός κ. Ἰωάννης Βυσοῦλης, ἡσχολήθη εἰς τὴν ἀνακοίνωσίν του μὲ τὰς ἐκθέσεις τοῦ 'Ελληνικοῦ Ὑποπροξενείου Καβάλας τὰς σχετικὰς μὲ τὸν Μακεδονικὸν 'Αγῶνα εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Καβάλας καί ἐτόνισε τὴν πίστιν, τὸ ἤθος καί τὸ θάρρος τών Μακεδονομάχων.

Ὁ Δικηγόρος κ. Γεώργιος 'Αστεριάδης μὲ τὴν ἀνακοίνωσίν του ἔδωκε τὴν εἰκόνα τῆς Καβάλας κατὰ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος ὡς κέντρον ἐμπορίας τοῦ καπνοῦ.

Τέλος, ἡ φιλόλογος κα' Ἀγγελικὴ Κιουρτσῆ-Μιχαλοπούλου, ἡσχολήθη μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ Μακεδονομάχου Καπετὰν Τσάρα καί τὴν δρᾶσιν του εἰς τὸ Παγγαίον κατὰ τὰ ἔτη 1905-1908. Ἐξιστοροῦσα ἡ ὁμιλήτρια τὰ κατὰ τὴν ζωὴν καί σταδιοδρομίαν τοῦ ἥρωος Μακεδονομάχου εἶπεν ὅτι «ὁ Κωνσταντῖνος Νταῆς (Καπετὰν Τσάρας) γεννήθηκε τὸ 1880 στὸ Μεσινικόλα τῆς Καρδίτσας καί σταδιοδρόμησε ὡς στρατιωτικὸς. Ἐθελοντῆς ἤρθε τὴν 1η 'Ιουνίου τοῦ 1905 στὸ διαμέρισμα Δράμας-Καβάλας-Παγγαίου καί μὲ τὸ ψευδώνυμον Εὐστράτιος Σπιναρίδης, ὡς διευθυντῆς τών Σχολῶν Προσωπείας, ἀνέλαβε νὰ μελετήσῃ καί νὰ ὀργανώσῃ τὸ διαμέρισμα, ὥστε νὰ μπορεῖ, στὴν κατάλληλὴ ὥρα, νὰ συγκροτήσῃ ἀνταρτικὸ σῶμα.

Στὰ τέλη ὁμοῦς Μαρτίου 1907 ὁ Σπιναρίδης, ἐπειδὴ θεωρήθηκε ἐνοχος γιὰ φόνον σημαντικοῦ πράκτορα Βουλγάρου, φυλακίστηκε καί μετὰ ἀπὸ τετράμηνης περιπέτειας ἐπέστρεψε στὴν περιοχὴ τοῦ Παγγαίου, ὅπου συγκρότησε 15μελὲς Σῶμα ἀπὸ ντόπιους καί ἄρχισε τὴ δράση του μὲ τὸ ὄνομα Καπετὰν Τσάρας μέχρι τὸ τέλος 'Ιουνίου 1908.

Προορισμὸς τοῦ Σώματος του ἦταν νὰ ὀργανώσῃ τις Κοινότητες, ὥστε νὰ ἀντιδρῶν στὴ Βουλγαρικὴ προπαγάνδα καί στοὺς Βούλγαρους κομιτατζῆδες καί νὰ κάνει ἀντίποινα στὰ βουλγαρικὰ χωριά, ἀποφεύγοντας συστηματικὰ κάθε συμπλοκὴ μὲ τὸν Τουρκικὸ στρατό». Χαρακτηρίζουσα δὲ τὸν ἀγωνιστὴν ἢ κα Κιουρτσῆ-Μιχαλοπούλου ὑπεγράμμισεν ὅτι «ὁ Καπετὰν Τσάρας, ἄνδρας θετικὸς, συνετὸς καί διορατικὸς, ἐνεργοῦσε μὲ πολὺ σύστημα καί προσοχὴ, παίρνοντας ὅλα τὰ προληπτικὰ μέτρα γιὰ τὸ Σῶμα καί τὸν 'Αγῶνα» καί κατέληξε: «τὸ Σῶμα ἐκπλήρωσε τὸν προορισμὸν του καί διαλύθηκε μὲ διαταγὴ τῆς 'Ελληνικῆς κυβερνήσεως μετὰ τὴν ἀνακρίσιν τοῦ Τουρκικοῦ Συντάγματος. Εὐγνωμονοῦντες δὲ «γιὰ τις ὑπηρεσίες του αὐτὸς τὸν Καπετὰν Τσάρα οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς τοῦ Παγγαίου τὸν ἐτίμησαν πολλαπλᾶ».